

Ignacy Jan Paderewski (1860-1941)

Polak, Europejczyk, Mąż Stanu, Artysta

Mazowsze.
serce Polski

Autorzy tekstów:

Ignacy Jan Paderewski. Przypomnienie: **Tadeusz Skoczek**

Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Artysta i Polityk: **Jan Engelgard**

Wybór fotografii i podpisy: **Xymena Pilch-Nowakowska**

Bibliografia selektywna: **Tadeusz Skoczek**

Konsultacja naukowa: **prof. dr hab. Marian M. Drozdowski, dr Janusz Gmitruk**

Redakcja techniczna: **Marzena Milewska**

Projekt graficzny: **Natalia Roszkowska**

Ignacy Jan Paderewski (1860-1941)

Polak, Europejczyk, Mąż Stanu, Artysta

Informator wystawy pod redakcją
Tadeusza Skoczka

Warszawa – Ziębice 2018

Ten Polak będzie oceniony przez historię nie tylko jako jeden z największych reprezentantów swojego narodu, ale również swojego stulecia

**Gabriel Hanotaux,
francuski polityk i pisarz**

Ignacy Jan Paderewski. Przypomnienie

W roku 2010 obchodziliśmy sto pięćdziesiątą rocznicę urodzin jednego z najwybitniejszych Polaków – Ignacego Jana Paderewskiego (1860-1941), a w roku 2011 siedemdziesiątą rocznicę Jego śmierci. Ten wybitny artysta, znany na całym świecie, podziwiany i wielbiony – był jednocześnie gorącym polskim patriotą. Jest on, obok Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wojciecha Korfantego, Macieja Rataja i Wincentego Witosa „ojcem” niepodległości Polski, odzyskanej w 1918 roku.

Mając to na uwadze i pragnąc uczcić tego wybitnego Polaka, Muzeum Niepodległości w Warszawie zrealizowało w 2011 roku projekt „Paderewski”. Jego ideą było przybliżenie tej postaci odbiorcy polskiemu i zagranicznemu. Powstały trzy wersje wystawy planszowej „Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Polak, Europejczyk, Mąż Stanu i Artysta” – w języku angielskim, ukraińskim i polskim. Pracę nad wystawą prowadziliśmy wspólnie z zaprzyjaźnionymi placówkami muzealnymi – Muzeum Romantyzmu w Opinogórze oraz Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie. Nieoceniona była też pomoc Archiwum Akt Nowych w Warszawie, które posiada bogatą spuściznę

archiwalną i ikonograficzną poświęconą Ignacemu Janowi Paderewskiemu. Ponadto wykorzystaliśmy zbiory następujących placówek: Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Biblioteki Narodowej w Warszawie. Nad całością czuwał biograf Ignacego Jana Paderewskiego – prof. Marian Marek Drozdowski.

Wystawę po raz pierwszy pokazaliśmy 26 czerwca 2011 roku w Centrum Polskim w Brukseli, podczas obchodów poświęconych 70. rocznicy śmierci Ignacego Jana Paderewskiego. Przy tej okazji dokonano także odsłonięcia tablicy pamiątkowej jemu poświęconej – ufundowanej przez Fundację Willa Polonia z Lublina i Muzeum Niepodległości w Warszawie. Ceremonii odsłonięcia tablicy dokonali: Sławomir Czarlewski, Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Belgii i burmistrz gminy Forest Magda de Galan, w towarzystwie dyrektora Centrum Polskiego Zenona Lupiny. Pod otwarciem wystawy (w angielskiej wersji językowej) zebrani w sali koncertowej Centrum Polskiego mieli okazję wysłuchać recitalu młodego pianisty Szymona Kowalskiego.

W dniach 18-21 października 2011 wystawę pokazywaliśmy także w Parlamencie Europejskim w Brukseli. Było to możliwe dzięki europośtom Polskiego Stronnictwa Ludowego: Jarosławowi Kalinowskiemu, Czesławowi Siekierskiemu oraz Andrzejowi Grzybowi. Na uroczystość otwarcia przybyło ponad 100 osób, w tym polscy europarlamentarzyści (m.in. Lidia Geringer de Oedenberg, Jacek Saryusz-Wolski i Marek Migalski) oraz deputowani z Niemiec, Belgii i Francji.

Szczególne znaczenie miała dla nas możliwość prezentacji wystawy na Ukrainie. 24 września 2011 roku, podczas organizowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego „Dni Mazowsza na Podolu”, wystawę otwarto w Winnicy, w miejscowym Muzeum Krajoznawczym. Na uroczystym wernisażu obecni byli m.in.: ambasador RP na Ukrainie Henryk Litwin, Marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik, Konsul Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Winnicy Krzysztof Świderek, Prezes Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód Tadeusz Samborski, dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa Stanisław Dziedzic, dyrektor Filharmonii Lubelskiej dr Jan Sęk oraz prof. dr hab. Zbigniew Judycki, prorektor Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu.

Od tej chwili otrzymuję regularne informacje o tym, że wystawa cieszy się ogromnym zainteresowaniem wśród miejscowych Polaków, jak i Ukraińców. Pokazano ją już w wielu miejscach, w tym w Żytomierzu, gdzie znajduje się największe na Ukrainie skupisko Polaków i gdzie pochowano oboje rodziców Ignacego Jana Paderewskiego. Ale najbardziej cieszy mnie ciepły odbiór wystawy przez Ukraińców, którzy nie tylko mogą prześledzić ważny fragment historii Polski, lecz także zapoznać się z życiem swojego ziomka. Wszak Paderewski był synem tej ziemi – urodził się niedaleko Chmielnika – we wsi Kuryłówka.

Oddając do rąk ten informator, drukowany w języku polskim i ukraińskim, mamy nadzieję na to, że będzie on wiernie towarzyszył wystawie i przyczyni się do jeszcze większego zainteresowania historią Polski i postacią Ignacego Jana Paderewskiego. Jestem przekonany, że to właśnie on jest uosobieniem tego, co dobre i wspólne w naszej, nieraz powikłanej, historii. Niech wystawa i ta publikacja dobrze służą idei dobrego sąsiedztwa między naszymi państwami i narodami. Na zakończenie pragnę raz jeszcze serdecznie podziękować Konsulowi Generalnemu RP w Winnicy Krzysztofowi Świderkowi, polskiej społeczności na Ukrainie i naszym ukraińskim przyjaciołom za życzliwość i zainteresowanie.

2012

Od pierwszego wydania informatora wystawa miała wiele międzynarodowych odsłon. Z kronikarskiego obowiązku przytoczmy większość z nich. Projekt powstał – jak już mówiono – w 2011 roku. Miał trzy wersje językowe (polską, angielską i polsko-ukraińską).

Wersja angielska prezentowana była między innymi w Domu Polskim w Brukseli (26 czerwca – 30 września 2011), Parlamencie Europejskim w Brukseli (18–21 października 2011), Konsulacie Polskim w Kolonii (3 stycznia – 20 maja 2012), Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie (30 czerwca – 2 grudnia 2012), w Polskiej Misji Katolickiej Stella Plage we Francji (1 stycznia – 30 maja 2012), w Muzeum Niepodległości w Warszawie podczas wieczoru zorganizowanego przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w USA pt. „Zawsze chciałem walczyć o Polskę”, połączonego z wręczeniem nagrody im. I. J. Paderewskiego Annie Marii Anders, Januszowi Kowalskiemu i Barbarze Wachowicz (14 października 2015), we Lwowie, podczas V Międzynarodowego Festiwalu „Odkrywamy Paderewskiego” (11–13 listopada 2016), w Lublinie podczas XIII Międzynarodowego Sympozjum Biografistyki Polonijnej pt. „Rodacy na światowej pięciolinii. Polska kultura muzyczna na obczyźnie”, w Muzeum Lubelskim na Zamku (14–15 listopada 2015) oraz w Filharmonii Lubelskiej im. Józefa Wieniawskiego (16 listopada – 20 grudnia 2015).

Wersja polsko-ukraińska organizowana była w Winnickim Obwodowym Muzeum Krajoznawczym, podczas Dni Mazowsza na Podolu (24 – 30 września 2011), w Żytomierzu, w Obwodowej Naukowej Bibliotece Publicznej im. O. Olżyca, podczas IV Dni Kultury Polskiej na Ukrainie (14–18 października 2011), Domu Polskim w Nowogrodzie Wołyńskim (2 marca – 3 kwietnia 2013), Domu Polskim w Żytomierzu (10 września – 10 listopada 2013), na Wydziale Historycznym Państwowego Uniwersytetu im. Iwana Franki w Żytomierzu (11 listopada – 10 grudnia 2013), w Gmachu Opery Lwowskiej (12 listopada 2015), w Domu Polskim w Berdyczowie (7 stycznia – 25 marca 2015), w Domu Polskim im. Rafała Górskiego w Koziatyniu (29 kwietnia – 2 czerwca 2016).

Wersja polskojęzyczna gościła w Sali Konferencyjnej „Pijalnia” w Polanicy Zdroju, podczas sesji naukowej „Stanisław Kozicki – polityk, dyplomata, publicysta” (8 maja 2012), w Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie, przy okazji wykładu Jana Engelgarda „Rola I. J. Paderewskiego w odzyskaniu niepodległości” (12 listopada 2012), w Muzeum Niepodległości w Warszawie przy okazji wieczoru poświęconego Ignacemu J. Paderewskiemu, z wykładem prof. M. M. Drozdowskiego pt. „I. J. Paderewski w opinii mu współczesnych” (8 listopada 2012), Gminnym Centrum Edukacyjno-Kulturalnym w Borku Strzelińskim (13–15 grudnia 2013),

Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego w Żiębicach (8 listopada – 25 listopada 2013), Zespole Szkół Publicznych w Borowie (22 grudnia 2013 – 7 stycznia 2014), Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Emanuela Smołki w Opolu (31 stycznia – 3 marca 2014), Starostwie Powiatowym w Węgrowie, z okazji nadania imienia I.J. Paderewskiego Sali Konferencyjnej (30 czerwca – 15 września 2014), Świdnickim Ośrodku Kultury (29 kwietnia – 31 maja 2015), Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu (3 września 2015 – 8 stycznia 2016), Senacie RP (15–30 czerwca 2016), podczas 71. Międzynarodowego Festiwalu Chopinowskiego w Dusznikach Zdroju (5–13 sierpnia 2016), w Muzeum Kazimierza Pułaskiego w Warce (19 października – 20 listopada 2016).

Dużym zainteresowaniem cieszyła się wystawa zorganizowana przez Centrum Kultury Wilanów (6 listopada – 20 grudnia 2017). W kolejnych miesiącach ekspozycję zorganizowano w Instytucie Pamięci Narodowej w Katowicach (1 marca – 30 kwietnia 2018) oraz w Domu Kultury w Płońsku (7 maja – 7 czerwca 2018).

W czerwcu roku 2018 prezentujemy po raz kolejny wystawę w Muzeum Niepodległości, tym razem w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej. Towarzyszy ona konferencji naukowej „Ignacy Jan Paderewski” organizowanej pod hasłem „Niepodległość-dziedzictwo-pamięć”. Cykl konferencji poświęconych Ojcom Odnowicielom Rzeczypospolitej Polskiej zorganizowały dwa

muzea mazowieckie: Muzeum Niepodległości oraz Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego odpowiadając na apel Sejmiku Województwa Mazowieckiego, który w ten sposób uczcił wybitne postaci w roku stulecia niepodległości.

Obchody tej rocznicy na Mazowszu rozpoczęliśmy już w ubiegłym roku. Zorganizowaliśmy cykl imprez edukacyjnych, których zwieńczeniem była nasza wystawa stała pt. „Polonia Restituta”, przeniesiona, w związku z remontem siedziby Muzeum Niepodległości, do Muzeum Romantyzmu w Opinogórze. Uroczyste otwarcie nastąpiło 12 listopada 2017. Kolejną naszą wystawę stałą; „Z Orłem Białym przez wieki” przenieśliśmy do dawnej sali operacyjnej Narodowego Banku Polskiego w Krakowie, inicjując powstanie tam izby muzealnej. Wydaliśmy pierwszy tom albumu „Polonia Restituta 1914–1919” oraz album „Józef Piłsudski, (w serii „Wielcy Polacy”, w której uprzednio ukazały się „Jan Paweł II” i „Mikołaj Kopernik”). Wydaliśmy też sześciotomową serię publikacji pn. „Twórcy Państwowości Polskiej”, w której przedstawiliśmy eseje o działalności Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfańskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Piłsudskiego i Wincentego Witosa. Każdy tom miał jednolitą oprawę graficzną oraz był zakończony wypisami z dokumentów i wystąpień. W przygotowaniu publikacja poświęcona Maciejowi Ratajowi. W roku 2018

zaprezentujemy poszerzone wznowienie tych książek.

Wspólnie z Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego zorganizowaliśmy w Sejmie RP konferencje naukowe: „Pomysł na Polskę w koncepcjach ruchu socjalistycznego, ludowego i narodowo-demokratycznego” (29 stycznia 2018), „Maciej Rataj. Marszałek Sejmu II RP” (20 lutego 2018). Wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym, MHPRL oraz PAN; zorganizowaliśmy wieczór w Sali Kościuszkowskiej Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk pn. „Rola Wincentego Witosa w dziejach Polski” (12 lutego 2018). Zaprezentowano też w tej szacownej instytucji wszystkie tomy wspomnianej serii „Twórcy Państwowości Polskiej”. W ramach tematu badawczego przygotowaliśmy dwa referaty wygłoszone na konferencji „Strażacy ochotnicy w walce o niepodległość”, jaka odbyła się 19 kwietnia 2018 w Sejmie RP.

W cyklu pod przywołaną wyżej nazwą „Niepodległość-dziedzictwo-pamięć” wysłuchaliśmy już referatów na konferencjach poświęconych Romanowi Dmowskiemu

(25 kwietnia 2018), Józefowi Piłsudskiemu (14 maja 2018). Przed nami sesja przedstawiająca rolę Ignacego Jana Paderewskiego we wskrzeszaniu Polski (21 czerwca 2018) oraz planowana na jesień 2018 konferencja poświęcona Ignacemu Daszyńskiemu. Wszystkie wystąpienia będą wydane w naukowym opracowaniu.

W przyszłości może się uda pozyskać środki na wystawy poświęcone wszystkim Ojcom Państwowości Polskiej.

Niebawem nasza wystawa powędruje do urzędów miejskich w Sochaczewie (2–30 lipca 2018) oraz w Toruniu (1–31 sierpnia 2018). Na wrzesień ekspozycje zamówił Ośrodek Kultury w Obornikach, później Ośrodek Kultury w Stasiomicach, biblioteka w Żabiej Woli oraz w Samoborcu. Rok zakończymy ekspozycją w Narodowym Banku Polskim, w jego siedzibie głównej w Warszawie.

Można już zamawiać wystawę na rok następny. Administracją zajmuje się firma „Wersus-Nauka” Lenka Wicchowskiego: ul. Grabiszyńska 214, 53-235 Wrocław, tel. 74 819 12 77; 607 138 881, wersus-nauka@wp.pl.

2018

Tadeusz Skoczek

Stanisław Popławski,
Odznaka Ignacy Paderewski,
MN E12167

Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Artysta i Polityk

„Początek mego życia był zupełnie zwykły. Urodziłem się bardzo dawno temu w małej wiosce na Podolu, które już dziś do Polski nie należy, ale ongi wchodziło w skład ziem dawnej Rzeczypospolitej. Wieś ta nazywała się Kuryłówka. Było to jedno z najcudowniejszych miejsc na świecie” – tak Ignacy Jan Paderewski pisał w swoich „Pamiętnikach”. Powstały one pod koniec życia i przebija z nich sentyment do rodzinnych stron. Obrazy z dzieciństwa wryły się w pamięć Paderewskiego bardzo mocno, choć po wyjeździe z Podola już nigdy tu nie wrócił. Nikt nie mógł przewidzieć, że mały chłopiec, syn Jana Paderewskiego i Polikseny z Nowickich – podbije świat, stanie się jednym z najsłynniejszych i najbardziej uwielbianych artystów swojej epoki, wreszcie będzie premierem rządu odrodzonej Polski.

Na Podolu mały Ignacy przeżył powstanie 1863 roku, ostatni zryw dawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej przeciwko Rosji. Przeżył najście kozaków na dom ojca, który został aresztowany za pomoc udzielaną powstańcom. Ale szybko przyszły spokojniejsze czasy, lata nauki w szkole, beztrudnych zabaw i podróży. Matka zmarła już w kilka miesięcy po urodzeniu Ignacego, wychowaniem zajmował się ojciec. Szybko

dostrzegł muzyczne zainteresowania syna, gry na fortepianie uczył się w domu, już w wieku 12 lat koncertował w Zaslawiu i Ostrogu. W Kijowie wysłuchał po raz pierwszy opery i koncertu symfonicznego. W 1872 roku ojciec wysłał go do Warszawy, a już rok później młody Ignacy zaczął naukę w Instytucie Muzycznym. Jego talent początkowo nie wydawał się aż tak wielki. Jeden z nauczycieli doszedł do przekonania, że młody Paderewski nie ma zadatków na dobrego pianistę. Jednak inni dostrzegli jego pasję i pracowitość. Był wśród nich Apolinary Kątski.

Po ukończeniu Instytutu Muzycznego (1878 r.) młody Paderewski zaczął koncertować, ale droga do sławy była jeszcze długa. Przełomowe znaczenie miał wyjazd do Wiednia i nauka u Teodora Leszetyckiego, który potrafił dostrzec w młodym artyście wielki potencjał twórczy. To on powie o swoim uczniu: „Paderewski to chluba moja, będzie on genialnym artystą do końca życia, gdyż ma charakter, gdyż poza pracą umiał nie widzieć, nie znać innych celów”. W 1887 roku Paderewski odniósł pierwszy sukces w Wiedniu, ale prawdziwy triumf miał miejsce rok później w Paryżu – uznany został za objawienie, jego gra i osobowość

elektryzowały publiczność, zwłaszcza kobietą. Z dnia na dzień młody Polak stał się gwiazdą, posypały się zaproszenia z całej Europy – Brukseli, Antwerpii, Budapesztu, Pragi, Petersburga, Londynu. Na jego koncerty zaczęła przychodzić coraz bardziej znacząca publiczność, stawał się modny. W 1891 roku zagrał w Windsorze przed królową Wiktorią.

Podbój Europy nie zadowolił ambicji młodego artysty. Prawdziwym wyzwaniem była Ameryka. Wybrał się tam w 1891 roku i choć nie od razu odniósł sukces, to właśnie w Stanach Zjednoczonych uwielbiano go najbardziej. Koncertował tutaj w latach 1891/1892, 1892/1893, 1895/1896, 1899/1900, 1902, 1905, 1907/1908, 1909, 1911 i 1912. Ameryka była krajem, który fascynował Paderewskiego, zdobywał tutaj dla muzyki zupełnie nową publiczność, mniej wyrobioną niż w Europie, ale entuzjastyczną i żywiołową. Znajomości, jakie zawarł w tym czasie w Stanach Zjednoczonych bardzo mu się przydały później. A były to znajomości bardzo znaczące. Mówili o nim i podziwiali go nie tylko melomani, ale i prezydenci. William Taft, prezydent USA w latach 1909-1913, wyraził taką opinię: „Uważam, że ten geniusz muzyczny obdarzony jest najwyższym poetyckim poczuciem. Kto słyszy grę Paderewskiego, ten zrozumie duszę tego wielkiego i podziwu godnego człowieka”.

Amerykańskie sukcesy dały mu nie tylko sławę, ale i fortunę. Stany Zjednoczone były

wówczas najdynamiczniej rozwijającym się państwem na świecie, krajem o nieograniczonych możliwościach. Dzięki zarobionym tutaj pieniądzom Paderewski mógł nabyć kilka majątków i domów, w tym zakupioną w 1898 roku posiadłość w Riond-Bosson w Szwajcarii, gdzie mieszkał aż do wybuchu II wojny światowej. Nie zapomniał też o schorowanym ojcu, któremu kupił dworek w Żytomierzu. W Ameryce nawiązał też bliższe kontakty z miejscowymi Polakami, którzy przybywali tutaj w nadziei na lepsze jutro. Sława, jaką cieszył się Paderewski wśród Amerykanów, pozwoliła Polakom na podniesienie głowy, mogli poczuć się dumni z racji swojego pochodzenia. Przyszedł też czas na sprawy osobiste. Pierwsze małżeństwo Paderewskiego z Antoniną Korsak (1880 rok) – nie było szczęśliwe. Żona umarła już dziewięć miesięcy po ślubie. Owocem tego małżeństwa był syn Alfred (1880-1901), dotknięty nieuleczalną chorobą i poruszający się wyłącznie na wózku inwalidzkim. 31 maja 1899 roku Paderewski ożenił się ponownie – tym razem jego wybranką była Helena z Rosenów, nosząca także nazwisko po pierwszym mężu – Górską. Aż do swojej śmierci w 1934 roku Helena Paderewska była nieustannie przy mężu. Zapewniła mu spokój i opiekę, ale – jak podkreślają i pamiętnikarze, i historycy – w pewnym sensie zdominowała męża. Nie była lubiana przez otoczenie, wielu ludzi uważało, że jej władcza natura szkodził Ignacemu. On sam wszakże nie podzielał tych opinii, a jego

związek z Heleną nigdy nie przeżywał poważnego kryzysu.

Ignacy Jan Paderewski osiągnął bogactwo i sławę w wieku lat 30-35. Mógł zajmować się wyłącznie muzyką, koncertami i pomnażaniem majątku. Wybrał jednak inną drogę. Nigdy nie zapomniał o swojej Ojczyźnie – o Polsce. Serce dyktowało mu podjęcie aktywności na scenie politycznej. Pierwszym, ale jakże ważnym i znaczącym wydarzeniem w politycznej karierze Paderewskiego było ufundowanie i odsłonięcie w Krakowie pomnika króla polskiego Władysława Jagiełły, zwanego także pomnikiem grunwaldzkim. W toku 1910 przypadała 500. rocznica bitwy pod Grunwaldem, podczas której zjednoczone armie: polska, litewska i ruska – pobiły siły Zakonu Krzyżackiego. Było to jedno z największych zwycięstw Polski w jej historii. Legenda Grunwaldu żyła wśród milionów Polaków, przypominając im o dawnej wielkości i sławie. Paderewski sfinansował budowę pomnika i wygłosił swoją pierwszą wielką mowę polityczną podczas jego odsłonięcia – 15 lipca 1910 roku w Krakowie. Na uroczystość przybyły dziesiątki tysięcy Polaków ze wszystkich zaborów, a także ze Stanów Zjednoczonych. Nazwisko Paderewskiego po raz pierwszy zaistniało nie tylko w świecie muzyki, lecz także polityki. Manifestacja patriotyczna w Krakowie miała wyraźny akcent bieżący – pokazywała, że Polacy w zbliżającej się wojnie za głównego wroga odrodzenia swojej

Ojczyzny uznają Niemcy. Symbolika Grunwaldu była jednoznaczna – siły Słowiańszczyzny przeciwko siłom germańskim. Nic więc dziwnego, że Paderewski znalazł się w orbicie politycznej obozu antyniemieckiego, na czele którego stał wtedy Roman Dmowski, przywódca Narodowej Demokracji. To razem z nim Paderewski będzie podczas wojny światowej w latach 1914-1918 współpracował na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości. Obaj znajdują się na samym szczycie – w Wersalu podpiszą 28 czerwca 1919 traktat pokojowy, przywracający Polskę na mapę Europy.

Dmowski i Paderewski byli przekonani, że w wojnie światowej należy stanąć po stronie państw Ententy (Francji, Anglii, Rosji, potem także USA) przeciwko Niemcom i Austrii. Atutem w tej grze była sława, jaką cieszył się Paderewski w Stanach Zjednoczonych i liczne znajomości, jakie dzięki temu posiadał. Wdecydującym momencie wojny to te znajomości odegrały rolę wręcz kluczową. Do pierwszego spotkania Paderewskiego z prezydentem USA Woodrow Wilsonem doszło w roku 1916. 8 stycznia 1918 roku prezydent Wilson ogłosił słynne 14 punktów będących planem pokoju w Europie. Dla Polaków najważniejszy był punkt XIII:

„Powinno zostać stworzone niepodległe państwo polskie, obejmujące terytoria zamieszkałe przez ludność niezaprzeczalnie polską i któremu musi zostać zapewniony wolny dostęp

do morza; niepodległość polityczna, gospodarcza oraz integralność terytoriów zamieszkałych przez tę ludność będą zagwarantowane przez konwencję międzynarodową”.

Deklaracja ta była wielkim osobistym sukcesem Paderewskiego – historycy to jemu przypisują decydujący wpływ na taki właśnie kształt XIII punktu. Stawał się szybko już nie tylko wybitnym wirtuozem, lecz także mężem stanu. O jego względy zabiegać zaczęli politycy narodów, które tak samo jak Polacy walczyli o odbudowę swoich niepodległych państw. Jednym z nich był Tomasz Masaryk, przyszły prezydent Czechosłowacji. W jednym z listów do Paderewskiego zawarł on słynne zdanie: „Nie będzie wolnych Czech bez wolnej Polski, i nie będzie wolnej Polski bez wolnych Czech”.

Koniec wojny otwierał przed wieloma narodami bramę do niepodległości. Przed Polakami także. W tych decydujących miesiącach dane było Paderewskiemu odegrać rolę szczególną. Pod koniec 1918 roku zdecydował się powrócić do Kraju, gdzie po odejściu Niemców tworzyła się nowa władza z Józefem Piłsudskim na czele. Paderewski miał pogodzić dwa przeciwstawne obozy polityczne – obóz Dmowskiego i Piłsudskiego. Jego przyjazd do Polski był wielkim triumfem, od Poznania po Warszawę witały go tysiące ludzi, przyjmowany był jak największy bohater, na miarę króla Jana Sobieskiego czy księcia Józefa Poniatowskiego. Wziął na siebie wielki ciężar, jakim było przewodzenie

rządowi jedności narodowej (od stycznia 1919 roku). Musiał te obowiązki dzielić z obowiązkami delegata Polski na konferencję pokojową w Paryżu, gdzie rozstrzygała się batalia o granice zachodnie państwa polskiego. Misję tę wypełnił do końca, choć przysparzała mu coraz więcej trosk i rozczarowań. Polityka krajowa okazała się brutalna, a Paderewski, który nie miał własnego zaplecza politycznego – stał się jej ofiarą. Pod koniec 1919 roku ustąpił ze stanowiska premiera. Jego zasługi doceniono dopiero po jakimś czasie, kiedy wycofał się z czynnego życia politycznego.

Ostatnie dwadzieścia lat życia Ignacego Jana Paderewskiego, które spędził w Szwajcarii, nie były dla Mistrza szczęśliwe. Koncertował coraz rzadziej, był zatroskany sytuacją polityczną w Polsce po zamachu stanu w 1926, kiedy Józef Piłsudski przejął władzę przy pomocy siły, w 1934 roku zmarła żona Helena. Jednak nadal był uwielbiany przez publiczność na całym świecie. Jego koncertu w Nowym Jorku, w słynnej Madison Square Garden (1932 rok), wysłuchało 16.000 widzów, głównie bezrobotnych. Ostatniego koncertu, nadawanego na żywo przez stację NBC (1940 rok) – słuchało 50 mln ludzi. W tych latach dokonał jeszcze jednej wielkiej rzeczy – zakończył prace nad wydaniem dzieł wszystkich Fryderyka Chopina. Nie dane mu było ujrzeć efektów swojej pracy – dzieła opublikowano już po jego śmierci, w 1947 roku.

Ostatnia misja Mistrza zaczęła się we wrześniu 1939 roku, po wybuchu II wojny światowej. Polska znowu wezwała go do czynu. Poparł rząd emigracyjny gen. Władysława Sikorskiego. Stał na czele Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, będącej polskim przedstawicielstwem politycznym na emigracji. W 1940 roku wyjechał do USA, gdzie zabiegał o pożyczki dla polskiej armii. Umarł 29 czerwca 1941 w Nowym Jorku. Pochowano go z wielkimi honorami na cmentarzu Arlington w stanie Wirginia.

„Pogrzeb zgromadził nieprzebrane tłumy. W kondukcje szła piechota i kawaleria Stanów Zjednoczonych, piechota morska i marynarze.

Szli weterani wojsk polskich i liczne organizacje polonijne.”

Do Ojczyzny powrócił dopiero 29 czerwca 1992 roku. Spoczął w warszawskiej archikatedrze.

Trudno ocenić życie i dzieło Ignacego Jana Paderewskiego w jednym zdaniu. Chyba najbliższy prawdy był francuski polityk i pisarz, Gabriel Hanotaux, który na początku XX wieku wyraził następującą opinię: „Ten Polak będzie oceniony przez historię nie tylko jako jeden największych reprezentantów swojego narodu, ale również swojego stulecia”.

Jan Engelgard

Józef Aumiller,
Plakieta Ignacy Paderewski,
MN E12532

Bibliografia selektywna

- *Archiwum polityczne Ignacego Paderewskiego*, t. 1-6:
 - t. I: 1890-1918, oprac. W. Stankiewicz, A. Piber, Wrocław 1973,
 - t. II: 1919-21, oprac. W. Stankiewicz, A. Piber, Wrocław 1974,
 - t. III: 1921-34, oprac. H. Janowska i C. Madajczyk, Wrocław 1974,
 - t. IV: 1935-40, oprac. T. Jędruszczak i A. Leinwand, Wrocław 1974,
 - t. V: 1909-1941, wybór i oprac. A.G. Dąbrowski, M.M. Drozdowski (red. naukowy), K. Janczewska-Sołomko, M. Perkowska-Waszek, X. Pilch, Warszawa 2001,
 - t. VI: 1915-1941, oprac. A.G. Dąbrowski, M.M. Drozdowski (red. naukowy), M. Perkowska-Waszek, X. Pilch, Warszawa 2007.
- Bloch Czesław (red.), *Władysław Sikorski, Ignacy Paderewski*, Lublin 1988.
- Bokszańska Grażyna, *Polityka-biografia-przywódczość: socjologiczne studium przywódczej kariery Ignacego Jana Paderewskiego*, Łódź 1993.
- Brodniewicz Teresa, Kostrzewska Hanna, Tatarska Janina (red.), *Ignacy Jan Paderewski. Twórca w świecie kultury*, Poznań 2001.
- Chojnowski Andrzej, Wróbel Piotr (red.), *Prezydenci i premierzy Drugiej Rzeczypospolitej*, Wrocław 1992.
- Dąbrowski Krzysztof, *Wielki Polak w Szwajcarii. Programy i głosy prasy o koncertach I.J. Paderewskiego 1889-1938*, Warszawa 2001.
- Drozdowski Marian Marek, *Ignacy Jan Paderewski: zarys biografii politycznej*, Warszawa 1979; wyd. 3 popr. i rozszerz. 1986 [w j. ang.: *Ignacy Jan Paderewski. An Outline of Political Biography*, Warsaw 1981].
- Drozdowski Marian Marek, Piber Andrzej (red.), *Ignacy Jan Paderewski. Myśli o Polsce i Polonii*, Paris 1992.
- Drozdowski Marian Marek, Pilch-Nowakowska Xymena (wybór i opracowanie), *Ignacy Jan Paderewski – artysta, społecznik, polityk – w opiniach jemu współczesnych. Antologia tekstów historycznych i literackich dla uczczenia 150. rocznicy urodzin wielkiego Polaka*, t. 1-2, Warszawa 2012.
- Drozdowski Marian Marek, *Ignacy Jan Paderewski. Współtwórca Niepodległej*, [w:] seria wydawnicza *Twórcy państwowości*

- polskiej*, pod redakcją Tadeusza Skoczka, Warszawa 2017.
- - Drozdowski Marian Marek, *Budowniczość II Rzeczypospolitej*, pod redakcją Antoniego Dragana i Tadeusza Skoczka, Warszawa 2018.
 - Dulęba Władysław, Sokołowska Zofia, *Ignacy Jan Paderewski, mała kronika życia pianisty i kompozytora*, Kraków 1960, wyd. 2 zmienione pt. *Paderewski*, Kraków 1976 (wersja ang. Kraków 1979).
 - Grzymała-Siedlecki Adam, *Fundator pomnika grunwaldzkiego*, [w:] *Niepospolici ludzie w dniu swoim powszednim*, Kraków 1974.
 - Halny Roman, *Ignacy Paderewski. Mistrz tonów*, Warszawa 1935.
 - Halski Czesław, *Ignacy Jan Paderewski. Dzieje wielkiego Polaka i wielkiego Europejczyka*, Londyn 1964.
 - Hoskins Janina, *Ignacy Jan Paderewski. 1860-1941. A Biographical Sketch and a Selective List of Reading Materials*, Library of Congress, Washington 1984.
 - Jarociński Stefan (red.), *Antologia polskiej krytyki muzycznej XIX i XX wieku (do roku 1939)*, Kraków 1955.
 - Jasiński Jerzy, *Ignacy Jan Paderewski: Antologia*, Poznań 1996.
 - Kellogg Charlotte, *Paderewski*, New York 1956.
 - Kędra Władysław, *Ignacy Paderewski*, Warszawa 1948.
 - Kosicka Aleksandra, *Gabinet Paderewskiego, 16 I 1919 - 9 XII 1919*, [w:] *Gabinety Drugiej Rzeczypospolitej*, red. Janusz Faryś, Janusz Pajewski, Szczecin-Poznań 1991.
 - Kozubek Lidia, *Opera „Manru” Ignacego Jana Paderewskiego*, Katowice 1993, 2001.
 - *Kraków Ignacemu J. Paderewskiemu. Album w 90. rocznicę odsłonięcia pomnika Grunwaldzkiego i 140. rocznicę urodzin fundatora* (cz. I: Małgorzata Perkowska-Waszek, cz. II: Iwona Fischer, Piotr Boroń), Kraków 2000
 - Lisiak Henryk, *Paderewski. Od Kuryłówki po Arlington*, Poznań 1992.
 - Marchwica Wojciech, Sitarz Andrzej (red.), *Warsztat kompozytorski, wykonawstwo i koncepcje polityczne Ignacego Jana Paderewskiego. Materiały z sesji naukowej, Kraków 3-6 maja 1991*, Kraków 1991.
 - Opieński Henryk, *Ignacy Jan Paderewski*, Warszawa 1928, (wyd. 2) Kraków 1960.
 - Orłowski Józef, *Ignacy Jan Paderewski i odbudowa Polski*, Chicago 1939-1940, t. 1-2.
 - Orłowski Józef, *Helena Paderewska: na 15-lecie jej pracy narodowej i społecznej 1914-1929*, Chicago 1929.
 - Paderewski Ignacy Jan, *Pamiętniki*, spisała Mary Lawton, tłum. Wanda Lisowska, Teresa Mogilnicka, Kraków 1972 [wyd. 6 1986].
 - Paderewski Ignacy Jan, *Pamiętniki 1912-1932*, spisała Mary Lawton, przekład i wstęp Andrzej Piber, Kraków 1992.

- Perkowska Małgorzata, *Diariusz koncertowy Ignacego Jana Paderewskiego*, Kraków 1990.
- Perkowska-Waszek Małgorzata (red), *Ignacy Jan Paderewski. Dzieła wszystkie*, red., Kraków: Musica Iagellonica, 1997-
 - t. I: *Utwory fortepianowe op. 1-6, 8-9*, red. tomu Bożena Lewandowska, Małgorzata Perkowska-Waszek (2002),
 - t. II: *Utwory fortepianowe op. 10-12, 14-16*, red. tomu Aleksandra Patalas (2002),
 - t. III: *Utwory fortepianowe op. 21, 23*, red. tomu Alicja Jarzębska (1999),
 - t. IV: *Utwory fortepianowe bez numeracji opusowej*, red. tomu Andrzej Sitarz (1997),
 - t. V: *Utwory kameralne*, red. tomu Barbara Krzemień-Kołpanowicz (2002),
 - t. VI: *Pieśni*, red. tomu Małgorzata Perkowska-Waszek (2002),
 - t. VIII: *Fantazja polska na tematy własne op. 19*, red. tomu Małgorzata Perkowska-Waszek (2002),
 - t. X: *Uwertura; Suita*, red. tomu Wojciech M. Marchwica (1997).
- Perkowska-Waszek Małgorzata, *Ignacy Jan Paderewski o sobie. Zarys biografii wzbogacony listami*, Kąсна Dolna, Tarnów, 2004.
- Piber Andrzej, *Droga do sławy. Ignacy Paderewski w latach 1860-1902*, Warszawa 1982.
- Piekoszewski Michał, *Ignacy Jan Paderewski — siła indywidualności. Dyskografia nagrań i refleksje nad grą pianisty*, [w:] *Muzyka jest zawsze współczesna. Studia dedykowane Profesor Alicji Jarzębskiej*, red. Małgorzata Woźna-Stankiewicz, Andrzej Sitarz, Kraków 2011.
- Popielówna Stanisława, *I.J. Paderewski*, Tarnów 1919.
- Przybylski Henryk, *Paderewski. Między muzyką a polityką*, Katowice 1992.
- Pulit Franciszek, *Dom w Ojczyźnie*, (wyd. 3 poszerzone) Tarnów – Kąсна Dolna 2001.
- Pourtales Giron Simone, *Tajemnica testamentu Paderewskiego*, tłum. Hanna Olędzka, Renata Opęchowska, Elżbieta Reis, Kraków 1996.
- Raba Bogusław, *Między romantyzmem a modernizmem: twórczość kompozytorska Ignacego Jana Paderewskiego*, „Musicologica Wratislaviensia” t. 5, Wrocław 2010.
- Rossowski Stanisław, Opieński Henryk, *Ignacy Jan Paderewski. Zarys charakterystyki*, Lwów, Warszawa 1911.
- Sidorowicz Bogusław, *I.J. Paderewski. Życie i działalność*, Poznań 1924.
- Siekierski Maciej (opracowanie), *Helena Paderewska: Wspomnienia 1910-1920*, Warszawa 2015.
- Urbańczyk Andrzej, *Pomnik Grunwaldzki w Krakowie 1910-1976*, Kraków 1976.
- Walkiewicz Leon, *Ignacy Jan Paderewski*, Chicago 1935.
- Wapiński Roman, *Ignacy Paderewski*, Wrocław 1999.

- Weber Bożena, *Paderewski* (album), Kraków 1991.
- *Wieniec Grunwaldzki z 1910 r. Wydawnictwo historyczne i pamiątkowe*, Kraków 1910
- Zamoyski Adam, *Paderewski*, New York 1982; [wyd. pol. Warszawa 1992.
- *Z panteonu wielkich Polaków: Ignacy Jan Paderewski. Album Międzynarodowego*

Towarzystwa Muzyki Polskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Warszawie, wybór tekstów i ilustracji Kazimierz Roman Czekaj Haag, Bazylea-Kraków-Warszawa 2010.

- Weber Jan, *Paderewski i jego płyty. Dyskografia*, w: *I.J. Paderewski 1860-1941. Katalog wystawy w 125-lecie urodzin*, Zamek Królewski, Warszawa 1985.

Jan Styka,
*Ignacy J. Paderewski przemawia
z okna hotelu Bazar w Poznaniu,*
MN M. 360

Dzieciństwo i edukacja

W drugiej połowie XIX wieku ziemie dawnej Polski znajdowały się pod panowaniem trzech mocarstw: Niemiec, Rosji i Austrii. Czerwoną kropką zaznaczono miejsce urodzin Mistrza.

Rodzice Ignacego – Jan i Poliksena z domu Nowicka z córką Antoniną.

Ignasz w wieku 3 lat.

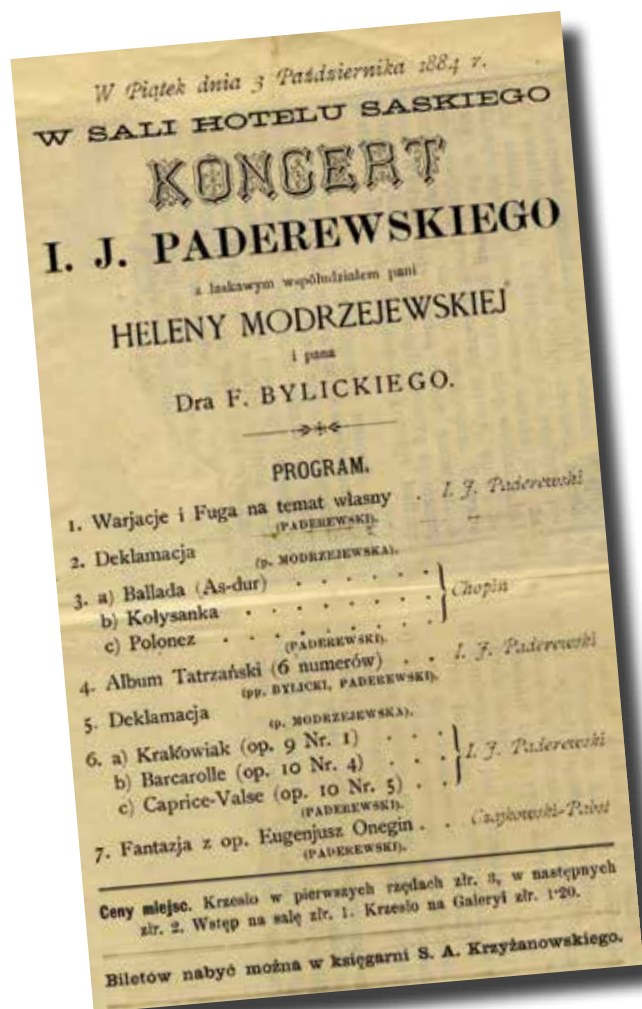
Napoleon Orda, *Kurylówka* – miejscowość rodzinna Paderewskiego niedaleko Kijowa, wówczas w granicach Imperium Rosyjskiego (zbiory Muzeum Narodowego w Krakowie).

Dwunastoletni Ignacy gra na fortepianie.

Budynek Instytutu Muzycznego
(Pałac Ostrogskich) w Warszawie
– miejsce nauki Paderewskiego.

Program jednego z pierwszych publicznych koncertów młodego Paderewskiego. (Kraków, 3 października 1884 r.).

Apolinary Kątski
 – dyrektor
 Instytutu Muzycznego
 w Warszawie.

Gustaw Roguski
 – ulubiony nauczyciel
 Ignacego.

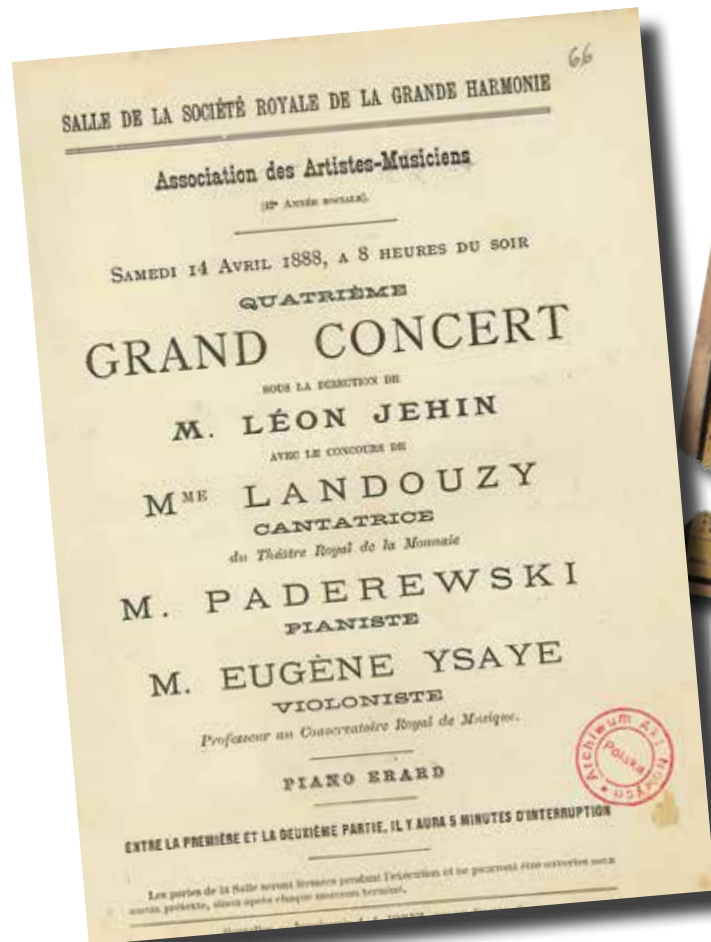

Friedrich Kiel
 – nauczyciel z Berlina.

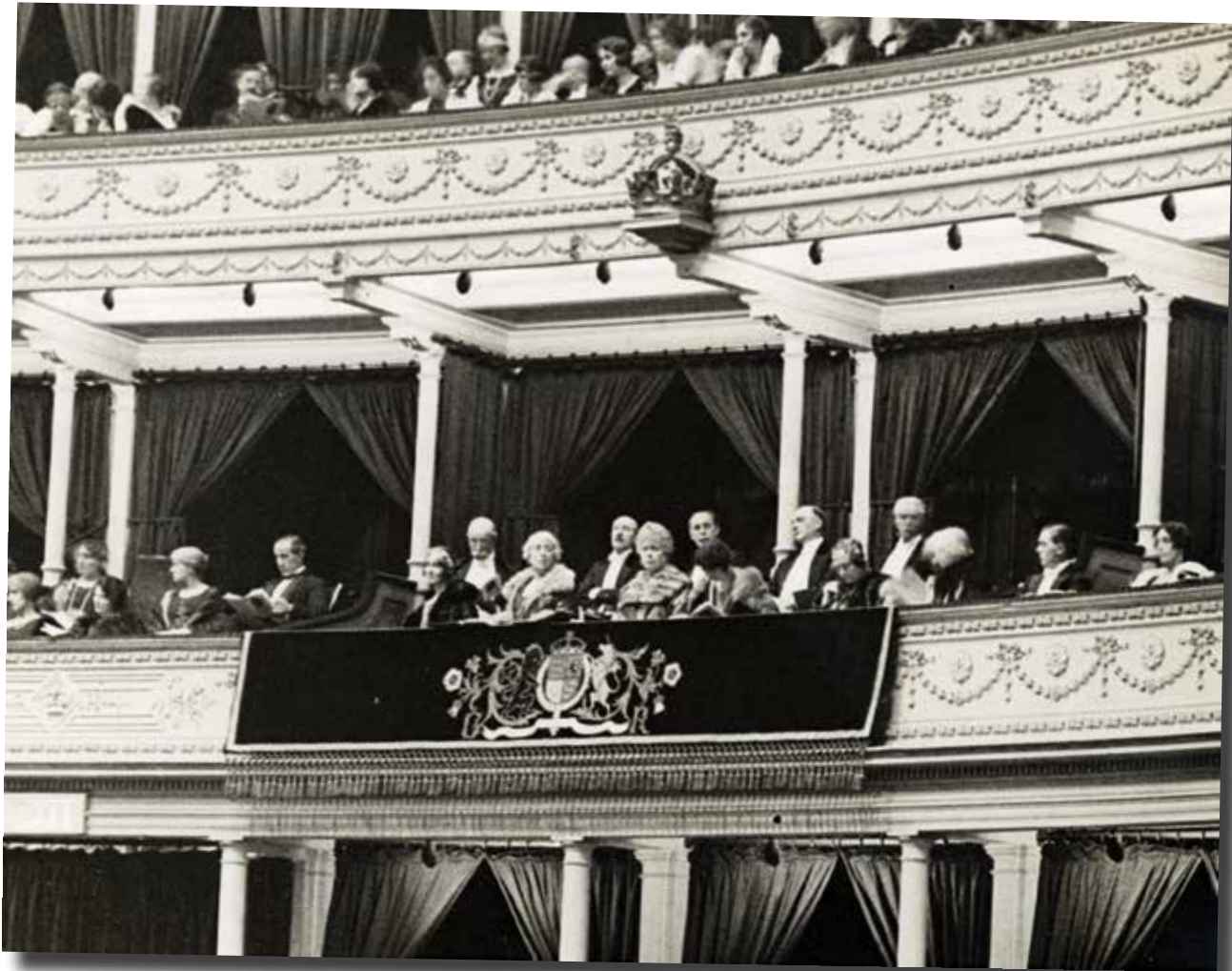

Teodor Leszetycki – wiedeński profesor Ignacego.

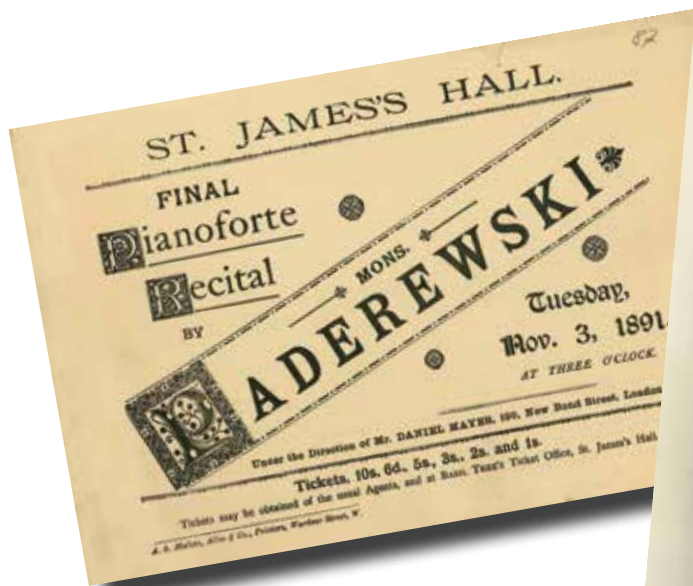

Program koncertu Paderewskiego
w Brukseli (1888 r.).

Królowa Wiktorja z córką Ludwiką Karoliną i członkami Dworu Królewskiego podczas koncertu Paderewskiego w Londynie.

Fotografia ofiarowana Paderewskiemu przez Królową Wiktorię.

W Salonie Anette Jesipow – profesor Konserwatorium Petersburskiego; obecni między innymi:
Ignacy Jan Paderewski, Anette Jesipow, Leopold Auer, Feliks Mihajłovič Blumenfeld, Cesar Cui,
Aleksandr Konstantinovič Głazunov, Oransky de Voyno.

Petersburg, program
 koncertu zorganizowanego
 przez Cesarskie
 Rosyjskie Towarzystwo
 Muzyczne (1899 r.).

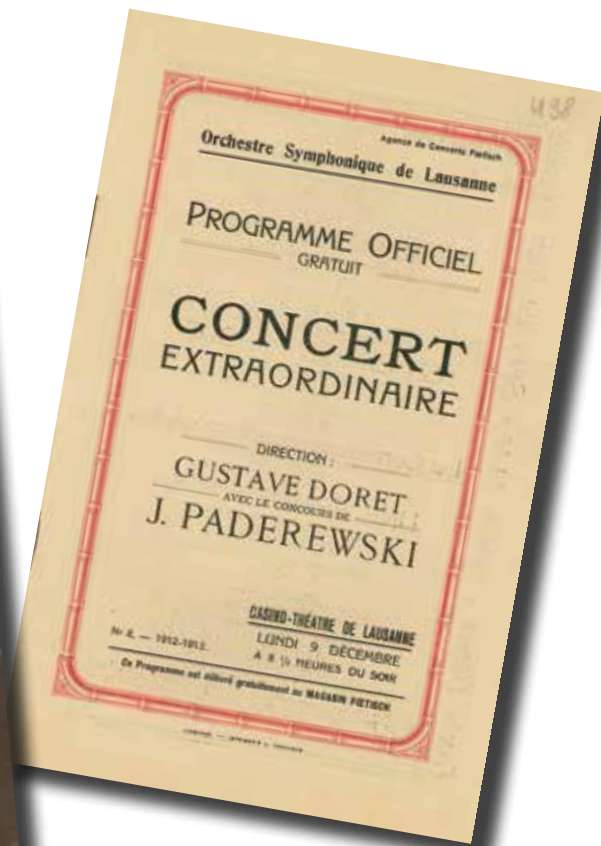
Petersburg, program
 koncertu z Orkiestrą
 Symfoniczną Dworu
 Cesarskiego (1899 r.).

Album *Majowe* – dedykowany
 Anette Jasipow, 1884 r.

Vevey, maj 1913. Od lewej: Ignacy J. Paderewski, Rodolphe Ganz – pianista, le Vicomte de Faria – konsul Portugalii w Lozannie, Mme Schelling, Helena Paderewska, Auguste Roussy, Ekscelencja Jean-Baptiste-Paul Beau – Ambasador Francji w Szwajcarii, Eugene Covreu – prawnik z Vevey, Ernest Schelling – pianista, Camille Saint-Saens.

Program koncertu Paderewskiego w Lozannie (1913 r.).

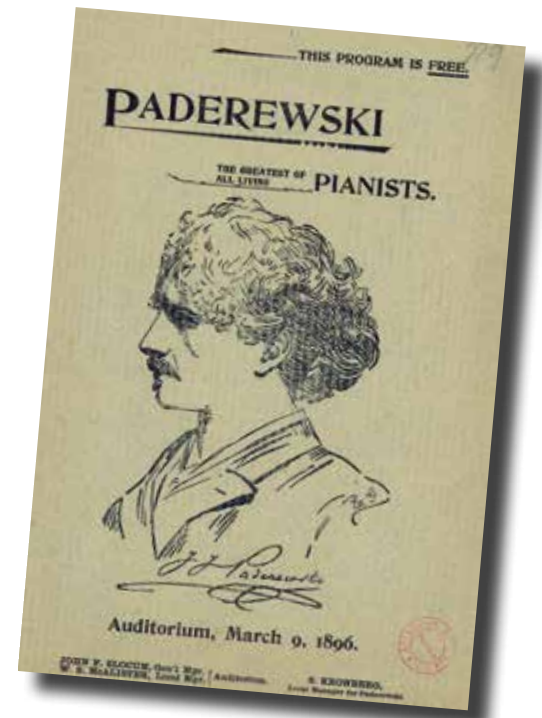
Paderewski i Camille Saint-Saens, francuski kompozytor i wirtuoz.

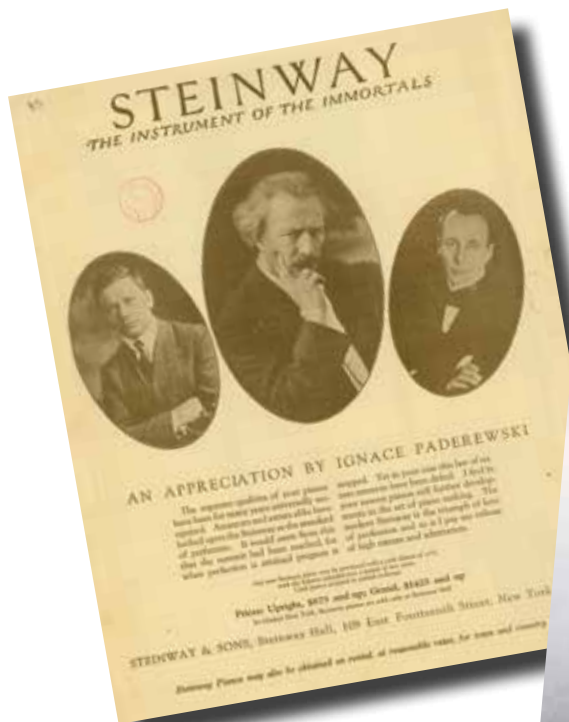
Premiera opery Paderewskiego *Manru* (Drezno, 29 maja 1901 r.)

I. J. Paderewski – Los Angeles (1900 r.).

Zaproszenie na koncert Paderewskiego –
Kansas City (1896 r.).

Rolki (papierowe) firmy DuoArt z nagraniem muzyki w wykonaniu Paderewskiego (początek XX wieku).

Paderewski podczas koncertu transmitowanego na żywo przez stację NBC (1940 r.). Wysłuchało go 50 mln odbiorców.

Płyta z nagraniem koncertu Paderewskiego w stacji NBC (1940 r.).

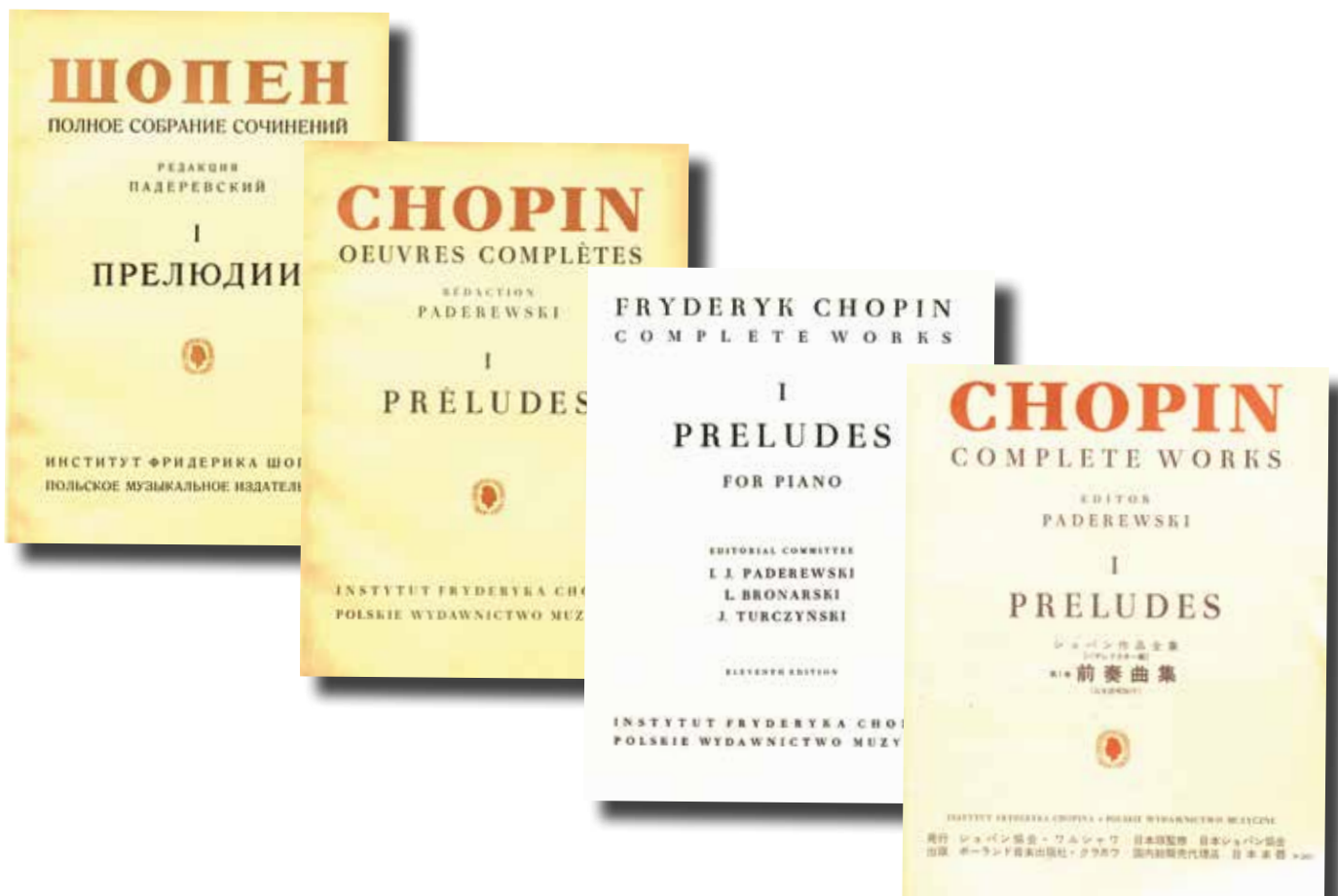

Jeden z ostatnich koncertów Paderewskiego w USA (druga połowa lat 30.).

I. J. Paderewski podczas Zjazdu Muzyków Polskich zorganizowanego z okazji 100. rocznicy urodzin Fryderyka Chopina – Lwów, 23-28 października 1910 r.

Dzieła Wszystkie F. Chopina w kilkunastu wersjach językowych opublikował Instytut Fryderyka Chopina w 1947 r.

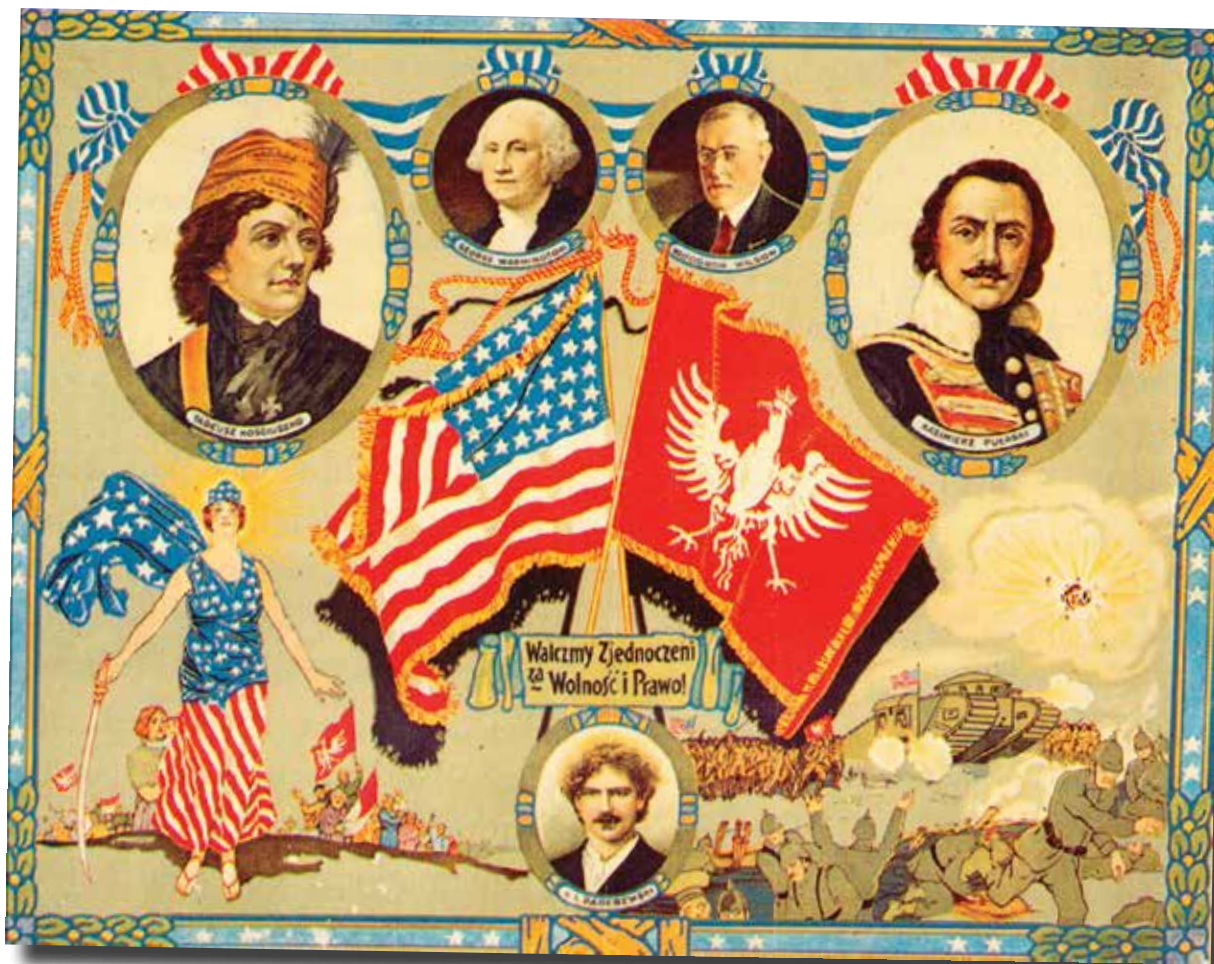

Portret Paderewskiego namalowany przez holenderskiego malarza Lawrence'a Alma-Tademe, pracującego w Anglii.

Mąż Stanu

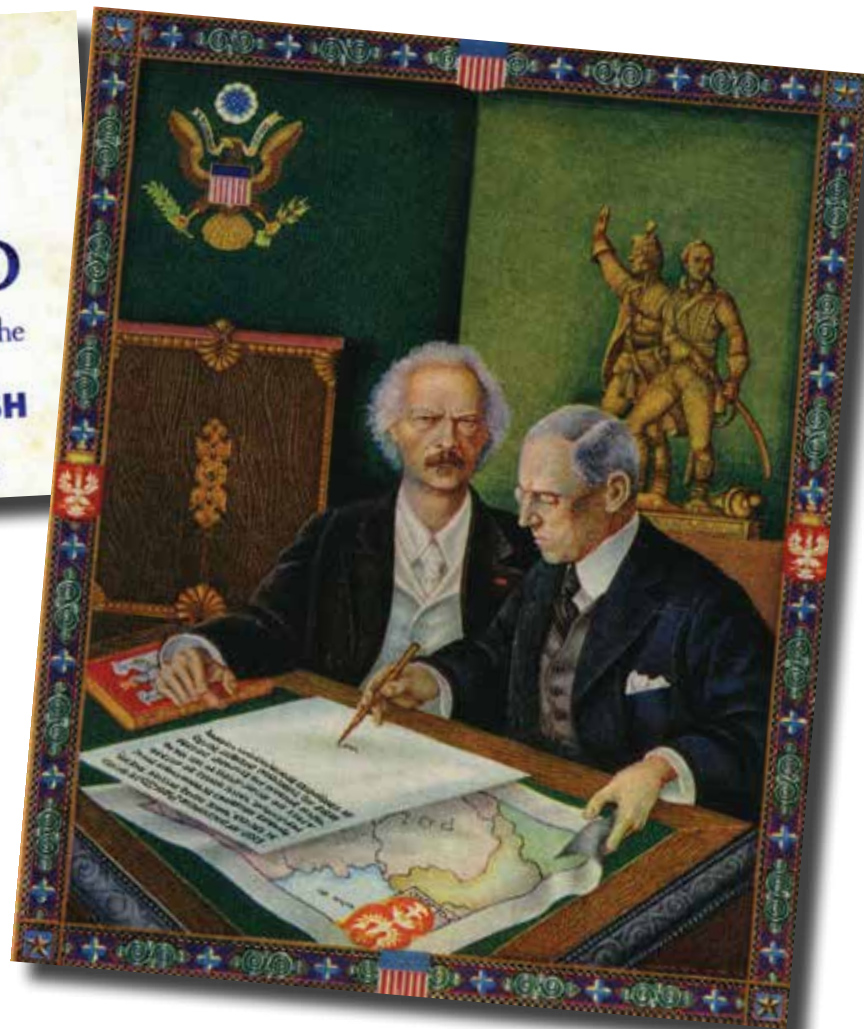
Paderewski w towarzystwie przedstawicieli polskiej społeczności
w Stanach Zjednoczonych, Nowy Jork – 1917 r.

Plakat propagandowy ukazujący polsko-amerykańskie braterstwo.
U góry: Tadeusz Kościuszko, George Washington, Thomas Woodrow Wilson i Kazimierz Pułaski.
U dołu – Ignacy Jan Paderewski.

Plakat promujący akcję charytatywną na terenie Stanów Zjednoczonych firmowaną przez Paderewskiego.

Artur Szyk, Paderewski i prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Woodrow Wilson wytyczający granice przyszłej wolnej Polski.

CONSEIL NATIONAL TCHÉCOSLOVAQUE
PRÉSIDENCE

September 6, 1918.

Dear Maestro,

hearty thanks for your kind answer and good wishes. It is my conviction that the Poles and we must now work in close union, - our history teaches us that there will be no free Bohemia without free Poland, no free Poland without free Bohemia. I am glad your convention expressed your friendly feeling towards us.

I am here in New York and will be till to-morrow noon; shall I see you at the Lafayette festival and dinner? If not, send word, where I can see you. Should Mr. Dmowski be here, please tell him that I am at his disposal: I shall return to Washington next Sunday, stay there till Saturday next, on which date I must come to New York for the meeting which takes place next day.

I am stopping now at Hotel Vanderbilt.

Yours very sincerely,

Maestro I. Paderewski,
Gotham Hotel, New York.

T. G. Masaryk.

Tomasz Masaryk.

List Tomasza Masaryka, przyszłego prezydenta Czechosłowacji, do Paderewskiego – ze słynnym zdaniem:
Nie będzie wolnych Czech bez wolnej Polski i nie będzie wolnej Polski bez wolnych Czech.

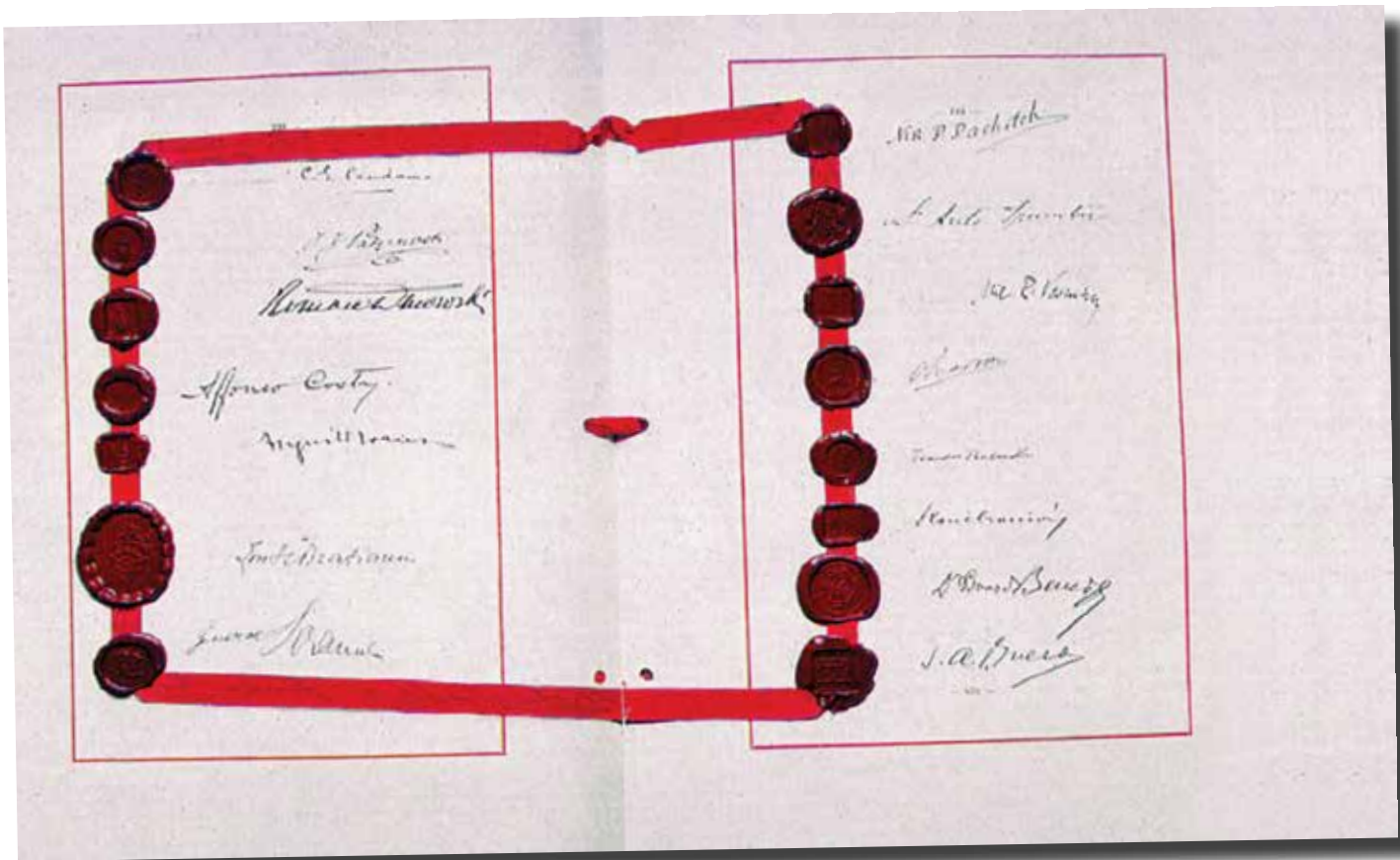
Sala Lustrzana Pałacu w Wersalu (28 czerwca 1919 r.) – podpisanie traktatu pokojowego z Niemcami.
Traktat przywracał Polskę na mapę Europy.

Przepustka uprawniająca do wzięcia udziału w ceremonii podpisania Traktatu Wersalskiego.

Legitymacja uczestnika konferencji pokojowej w Paryżu na nazwisko Paderewskiego.

Strona Traktatu Wersalskiego z podpisem Ignacego Paderewskiego i Romana Dmowskiego
- przedstawicieli odrodzonej Polski.

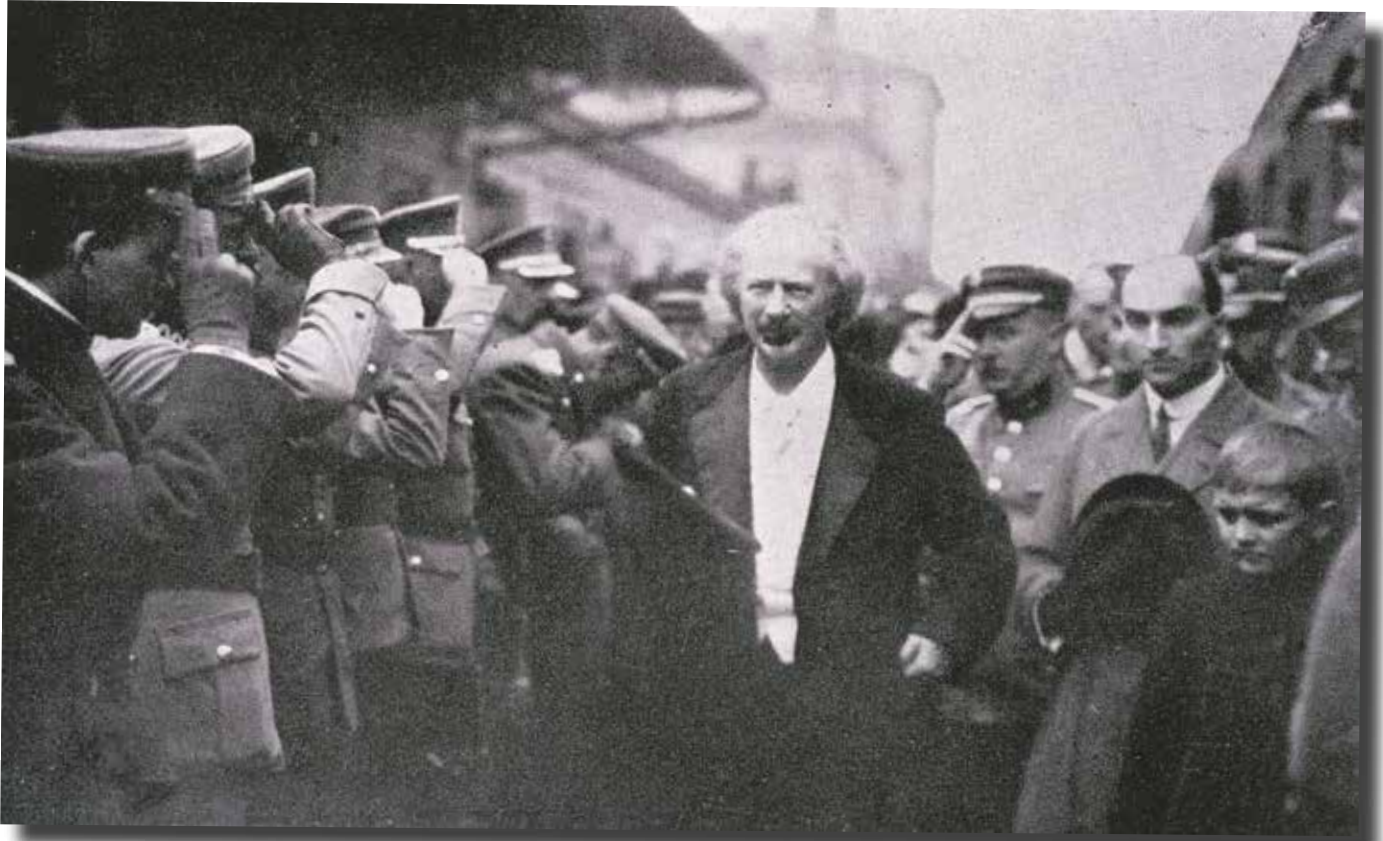
Polska wskrzeszona po 1918 roku była krajem rozległym, miała dostęp do morza i zasobów węgla kamiennego na Śląsku. Na wschodzie obejmowała tereny zamieszkałe w większości przez Białorusinów i Ukraińców.

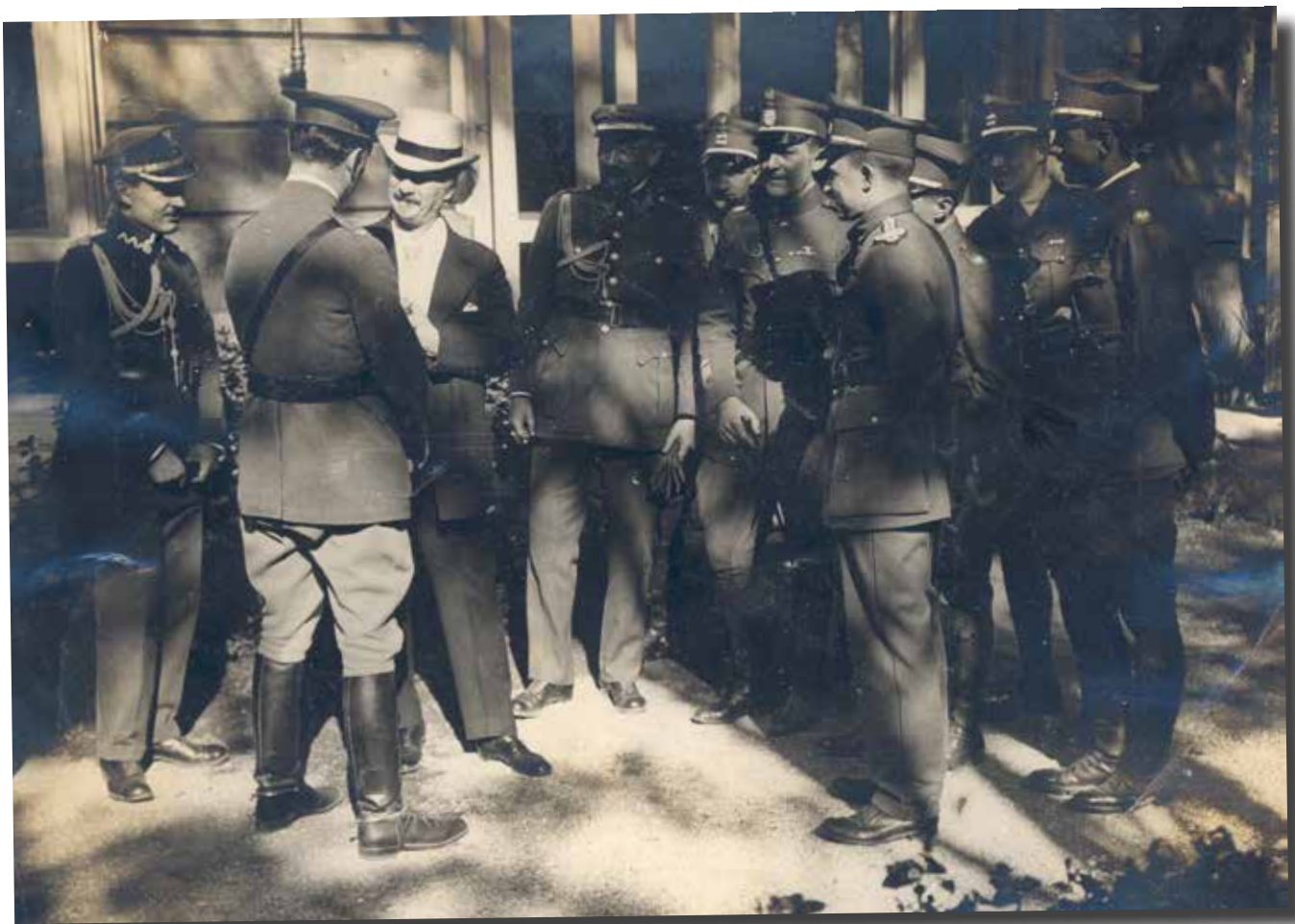
Triumfalny przyjazd Paderewskiego do Polski (Poznań, 28 grudnia 1918 r.).

Paderewski i Naczelnik Państwa Józef Piłsudski w drodze na otwarcie pierwszego od ponad 100 lat polskiego Sejmu – Warszawa, 10 lutego 1919 r.

Powrót Ignacego Jana Paderewskiego do Warszawy po konferencji pokojowej w Paryżu („Tygodnik Ilustrowany”).

Paderewski w rozmowie z oficerem alianckiej misji wojskowej w otoczeniu oficerów Wojska Polskiego
- Warszawa, 1919 r.

Zaproszenie skierowane do Paderewskiego przez włoskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych na spotkanie z Benito Mussolinim (23 listopada 1932 r.).

Rok VI.

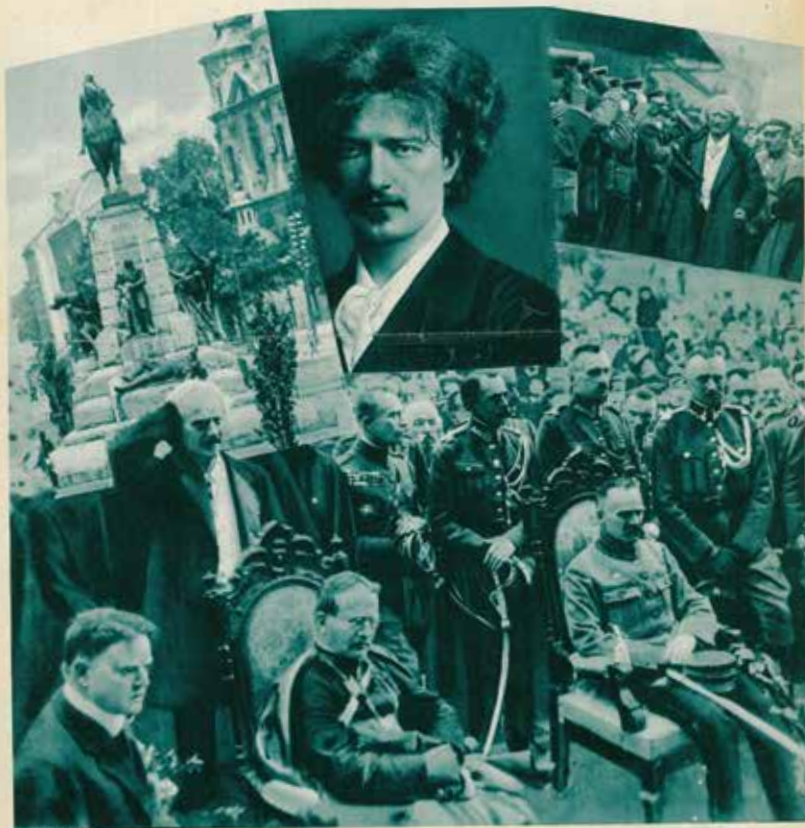
ILUSTROWANY

Numer 46 (302)

KURYER CODZIENNY

Dodatek do Nr. 312 „Ilustrowanego Kurjera Codziennego” z dnia 17 listopada 1930.

70-LECIE MISTRZA PADEREWSKIEGO.

Na dalszej stronie, w trójkątnej podrzędnej koncertowej po głównych miastach Stanów Zjednoczonych ukończył w dniu 18 b. m. mistrz Paderewski 70-ty rocznicę urodzin. Oznaczony światową sławą jako najznakomitszy działacz pianista, Paderewski ma jednak równie siemniwartą kartę w dziejach Odrodzenia Polski, jako wieloletnie dzieło zarobku polskiego, jako wybitny działacz i polityk. Obok portretu Mistrza grupujemy tutaj widok pomnika Władysława Jagiełły w Krakowie, narodowej prasy Paderewskiego w 200-ą rocznicę urodzin pod Grunwaldem podarowanego — po drugiej stronie powitanie wieloletniego Jubilata po jego przyjeździe do Warszawy w r. 1918 — wreszcie posiadajemy odpis, przedstawiające moment z przyjęcia obecnego prezydenta U. S. A. Hoovera w r. 1918 w Warszawie, w którym Paderewski (na zdjęciu w postawie stojącej) uczestniczył jako gość. Siadają od lewej: gen. Hoover, ówczesny naczelny papież Msgr. Ratti, obecny papież Pius XI, oraz Marszałek Piłsudski, ówczesny Naczelnik Państwa. — Ag. Pol. „Zawiszczyca”, 17 b. m. 1930.

Numer okolicznościowy pisma
„Ilustrowany Kurjer Codzienny”
z tytułem

70-lecie Mistrza Paderewskiego.

Na zdjęciach ważne fragmenty związane
z Paderewskim: odsłonięcie pomnika
grunwaldzkiego w Krakowie (1910 r.),
powrót z konferencji pokojowej
w Paryżu, i wybitne osobistości:
Herbert Hoover — prezydent
Stanów Zjednoczonych,
Achilles Ratti — nuncjusz papieski,
(późniejszy papież Pius XI),
Józef Piłsudski — Naczelnik i Wódz
Naczelny Wojska Polskiego.

Ostatnia misja Paderewskiego zaczęła się w 1940 r. Opuścił Szwajcarię i wyjechał do Stanów Zjednoczonych, by zabiegać o pomoc dla okupowanej przez Niemcy hitlerowskie i Rosję Sowiecką Polski.

Misję tę przerwała śmierć.

Ignacy Jan Paderewski zmarł w Nowym Jorku 29 czerwca 1941 roku. Śmierć Paderewskiego wstrząsnęła Ameryką. Pogrzeb na cmentarzu w Arlington zgromadził nieprzebrane tłumy.

W kondukcje szła piechota i kawaleria Stanów Zjednoczonych, piechota morska i marynarze. Szli weterani wojsk polskich i liczne organizacje polonijne. Trumnę złożono w „Maine Memorial”.

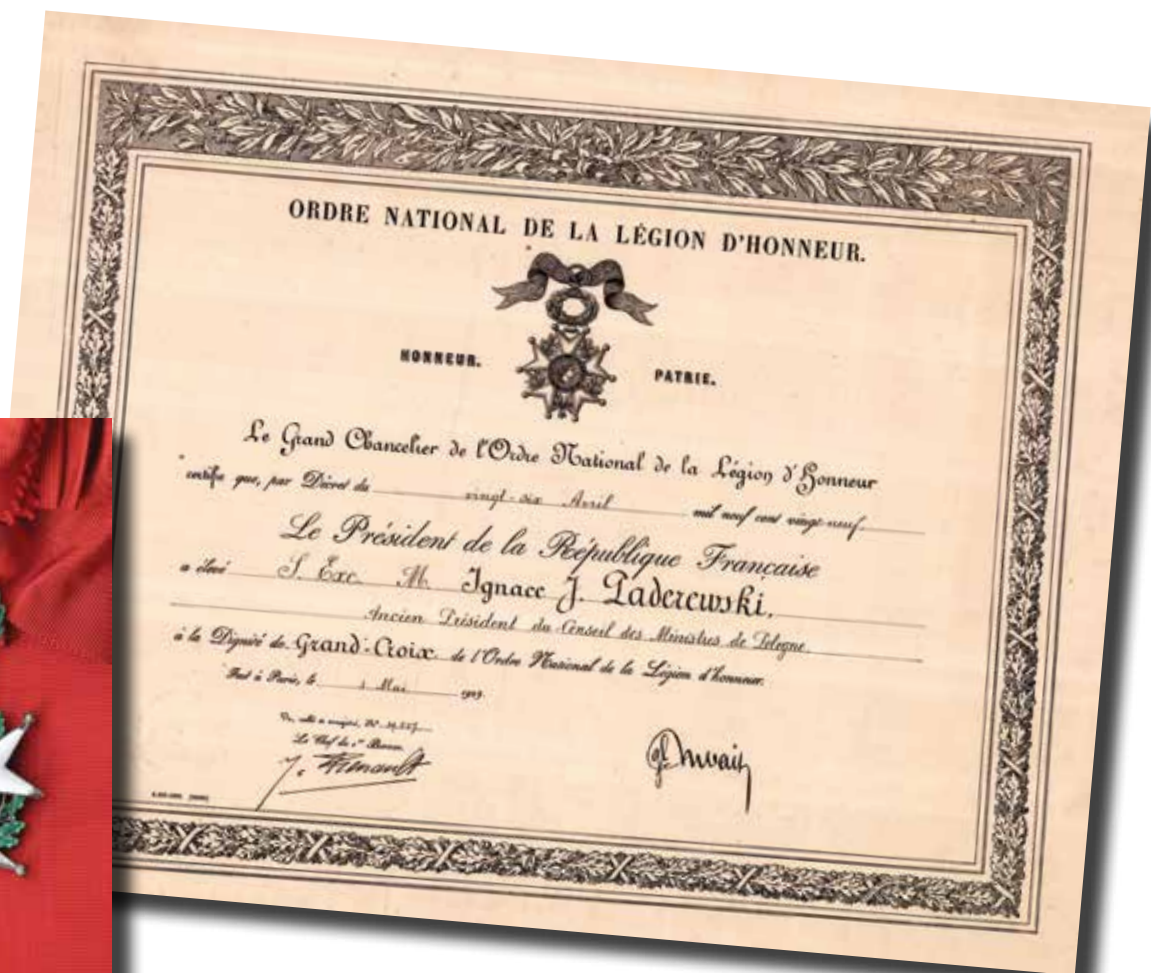

W roku 1992 – zgodnie z ostatnią wolą Artysty – jego prochy zostały przewiezione do Polski i spoczęły w krypcie katedry warszawskiej.
Na zdjęciu: Prezydenci Polski i Stanów Zjednoczonych: Lech Wałęsa i George Bush przy trumnie Artysty.

Odznaczenia i honory

Wielka Wstęga Orderu Polonia Restituta – 1923 r.

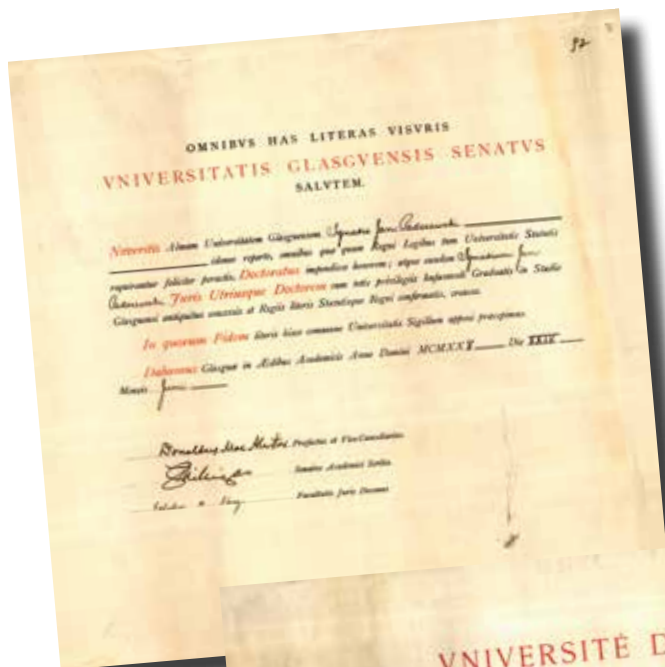
Dyplom nadania Paderewskiemu Krzyża Wielkiego Legii Honorowej (obok odznaczenie) – 1929 r.

Krzyż Wielki
Orderu Imperium Brytyjskiego – 1925 r.

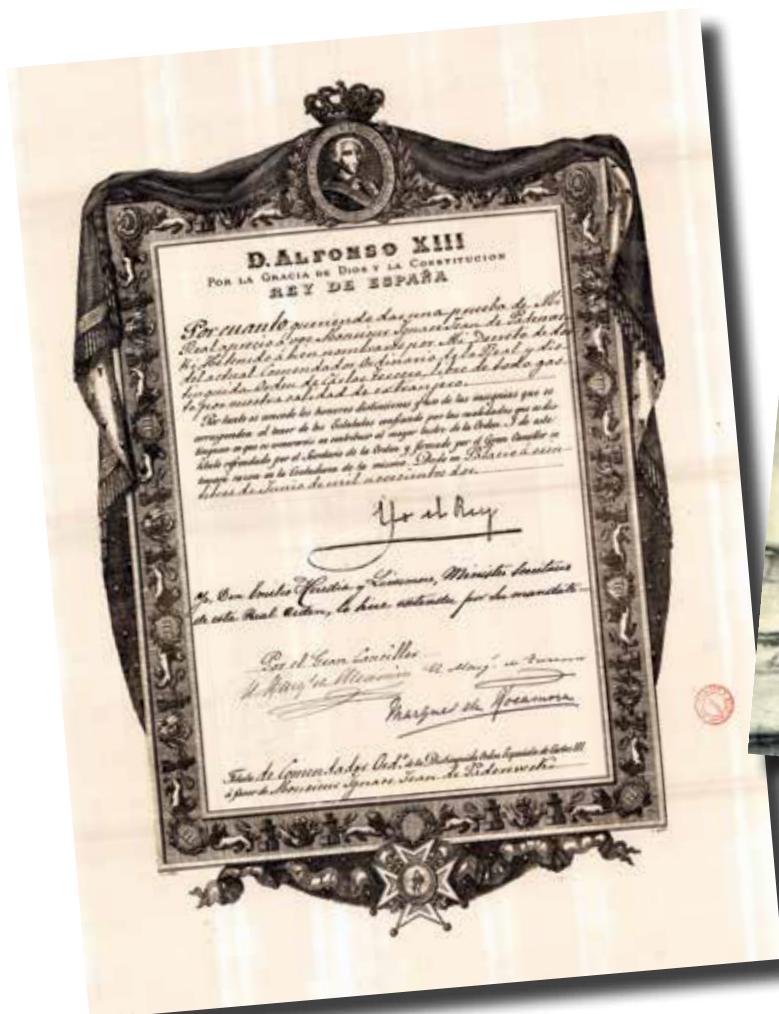
Order św. Maurycego i Łazarza
(Włochy) – 1925 r.

Dyplom tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu w Glasgow.

Dyplom tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu w Lozannie.

Dyplom nadania Paderewskiemu Orderu Karola III, podpisany przez Alfonsa XIII, króla Hiszpanii – 1902 rok.

Paderewski po otrzymaniu tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu w Cambridge (1920 r.).

Gen. Maxime Weygand
- przyjaciel Paderewskiego i Polski.

LE GENERAL WEYGAND

Que les Américains
d'origine polonaise, qui se préparent
à célébrer le 75e anniversaire de
la naissance du grand Polonais
Ignace Paderewski, me permettent
de m'adresser à eux.

Ayant eu le privilège d'en-
tendre le grand artiste, de voir
l'œuvre accomplie par l'ardent pi-
triste et l'homme d'état aux larges
vues d'intelligence au moment où
se faisaient les distances de l'Europe
de caractère la générosité de son
caractère et la charme de son
amitié, je lui adresse de tout
cœur un hommage d'admiration
et de fidélité, et le souhaite
d'une vie longuement perlon-
gée dans la culture du Beau
et du Bien.

Weygand

25. VIII. 1935

List gratulacyjny od gen. Maxima Weyganda z okazji 75. rocznicy urodzin Paderewskiego.

Spis treści

Tadeusz Skoczek	
Ignacy Jan Paderewski. Przypomnienie	5
Jan Engelgard	
Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Artysta i Polityk	11
Tadeusz Skoczek	
Bibliografia selektywna	17
Xymena Pilch-Nowakowska	
Katalog	21
Dzieciństwo i edukacja	23
Artysta	29
Mąż Stanu	45
Odznaczenia i honory	61

WYSTAWA

**„Ignacy Jan Paderewski (1860-1941)
Polak, Europejczyk, Mąż Stanu, Artysta”**

ORGANIZATOR

Muzeum Niepodległości w Warszawie. Współpraca: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, Muzeum Romantyzmu w Opinogórze.

Wykorzystano dokumenty i fotografie z następujących instytucji: Muzeum Niepodległości w Warszawie, Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Muzeum Romantyzmu w Opinogórze.

WYDAWCY

Muzeum Niepodległości w Warszawie 2018

ISBN: 978-83-65439-40-6

Wydawnictwo Edukacja, Ziębice

ISBN: 978-83-65918-01-7

Wydanie trzecie, uzupełnione

Nakład: 200 egz.